

la tribuna

Reformar la Constitució

Sembla que no sabem on anem ni qui som

JAUME BARTUMEU CASSANY

President de Progressistes-SDP

Fa cert temps que el sistema institucional sorgit de la Constitució del 1993 presenta senyals de deteriorament. Després de vint-i-set anys el sistema necessita reformes i canvis substancials que podria qualificar de *regeneracionistes*. Però les actituds dels immobilitistes i dels que s'ho volen carregar tot deixen un marge estret per plantejar propostes de reforma que, tanmateix, són cada vegada més necessàries si volem preservar la Constitució com a casa comuna dels que vivim i treballem a Andorra.

Hi ha força ciutadanes i ciutadans que veuen perillar drets que consideraven adquirits, en sanitat o educació.

Però també n'hi ha que estan patint la devaluació salarial i la precarització de la feina.

La ciutadania veu també que després d'onze anys de governs

LES ACTITUDS DELS
IMMOBILISTES I DELS QUE
S'HO VOLEN CARREGAR TOT
DEIXEN UN MARGE ESTRET

de DA les desigualtats no es corregeixen.

Penso que estem vivint una mena de final de cicle, sense que s'obri camí un projecte reformista imprescindible per a Andorra.

Als anys noranta, durant el procés constituent, sabíem on érem i què volíem ser. Però avui sembla que hem sortit del camí i no sabem ni on anem ni qui som. Insisteixo: falta un projecte reformista per a Andorra.

Un projecte que hauria de plantejar reformes en la Constitució, en el sistema electoral, en educació, en sanitat i en el mo-

del econòmic.

Però d'això no en parla gairebé ningú. Sembla que són en un moment de joc ras, vol gallinaci i oportunista, on compten més les supervivències personals. Es troben a faltar plantejaments de mirades llargues per donar resposta als desafiaments que ha d'encarar Andorra. Especialment, aconseguir redreçar la qualitat del turisme i avançar en la negociació d'un acord d'associació amb la Unió Europea.

Necessitem reparar les fractures en la cohesió social provocades per les polítiques que s'han fet des del 2011 i cal fer-ho amb criteris de sostenibilitat, amb la visió posada en el moment que es viu a Andorra i en el futur que voldríem per a les noves generacions.

Convé un model econòmic que sigui capaç de combinar la necessitat de ser competitiu per generar riquesa i la de redistribuir amb justícia l'excedent que es generi.

Hem de dignificar el treball superant la precarietat, millorant els salaris. I hem de mantenir i alhora recompondre el sistema d'accés universal a la

sanitat. I també cal dur a terme una reforma educativa i de la formació professional per millorar la nostra capacitat de generar llocs de treball dignes.

D'altra banda, penso que convé encarar seriosament la reforma de la Llei electoral i, també, la regeneració del mateix sistema democràtic per lluitar amb rigor contra les pràctiques de clientelisme i favoritisme -alguns n'havien dit *microcorrupció*- que ens estan ofegant.

També caldria reformar el nostre model territorial, garantint l'autonomia comunal, la descentralització política i el finançament dels comuns, preservant alhora el poder del Govern de l'Estat com a responsable de la igualtat de drets i obligacions de totes les ciutadanes i tots els ciutadans.

La reforma de la Constitució ha de reconèixer i garantir l'autogovern dels comuns però no s'ha de posar en perill la realitat de l'estat andorrà.

Tot això és només una part de les coses que s'haurien d'estar debatent i acordant entre els responsables polítics per treure Andorra ben aviat del cul-de-

sac on l'han entaforat. Perquè, com deia Zygmunt Bauman, "... el diàleg real no és parlar amb gent que pensa el mateix que tu".

La crisi que es pateix a Andorra és econòmica però abasta els valors, les formes de vida.

Per emprar paraules del professor Daniel Innerarity, la crisi que tenim aquí "... és econòmica, ideològica i política".

I caldria revisar tot l'edifici constitucional. Una altra cosa és que estiguem en condicions de fer-ho.

Sembla, i torno a citar Innerarity, que davant el deteriorament de l'edifici constitucional del 1993 estiguem a mig camí entre el "ja no" i un "encara no".

Ja no podem pensar que no cal reformar la Constitució però sembla que encara no estem disposats a encarar la reforma.

Hauríem d'aconseguir que la crisi fos transitòria perquè si esdevé permanent es plantejarà la legitimitat de la Constitució i la representativitat de les institucions.

Progressar és fer reformes davant de l'immobilisme i això és el que ara caldria fer.